

3. แผนงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.1 โครงการรณรงค์สร้างจิตสำนึกแก่เยาวชนในเรื่องการอนุรักษ์

1. หลักการและเหตุผล

การพัฒนาประเทศไทยให้เจริญรุ่งเรืองได้ดีนั้น เยาวชนก็เป็นกำลังสำคัญเช่นกัน สำหรับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและ การดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของกลุ่มน้ำเลยตอนบน มีความจำเป็นต้องอาศัยกำลังของเยาวชนในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มน้ำเลยตอนบน และควรที่จะให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ ป้องกันการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่มน้ำ สามารถกระทำได้โดยการรณรงค์สร้างจิตสำนึกความตระหนักให้แก่เยาวชน และนักเรียนของอำเภอต่างๆ ภายในพื้นที่ลุ่มน้ำ ซึ่งจากข้อมูลของอำเภอภูหลวง พบว่ามีโรงเรียนมัธยมศึกษา 5 แห่ง โรงเรียนขยายโอกาส 54 แห่ง รวมนักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาเหล่านี้ ประมาณปีละ 2,000 คน ดังนั้นจึงเห็นได้ กำลังเยาวชนในส่วนนี้มีจำนวนมากพอที่จะเป็นกำลังสำคัญของกลุ่มน้ำในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1) เพื่อสร้างจิตสำนึกความตระหนักให้เยาวชนตามสถานศึกษาของอำเภอต่างๆ ในลุ่มน้ำเลยตอนบน ในเรื่องปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มน้ำเลยตอนบน และวิธีการแก้ไขปัญหา

2) เพื่อสร้างจิตสำนึกความตระหนักให้ความรู้แก่เยาวชนตามสถานศึกษามีความรู้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ น้ำ ดิน และป่าไม้แบบยั่งยืน

3. พื้นที่ดำเนินโครงการ

โรงเรียนในบริเวณลุ่มน้ำเลยตอนบน อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย

4. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

เป็นเวลา 2 ปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 – 2553

5. เป้าหมายของโครงการ

นักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ ในลุ่มน้ำเลยตอนบน ให้มีความรู้ความเข้าใจปัญหาลุ่มน้ำ และเข้าใจวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและป้องกันการแก้ไขปัญหาลุ่มน้ำ (จำนวนโรงเรียนมัธยม 10 แห่ง)

6. งบประมาณ

ปี พ.ศ. 2552 งบประมาณ 100,000 บาท

ปี พ.ศ. 2553 งบประมาณ 50,000 บาท

7. กิจกรรมของโครงการ

- 1) เสริมความรู้ให้กับนักเรียนให้มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
 - ปัญหาการทำลายป่าต้นน้ำลำธารในลุ่มน้ำ
 - ปัญหามลพิษน้ำเสียและขยะมูลฝอย
 - แนวทางการอนุรักษ์ป่า ประโยชน์ของป่าไม้ การปลูกป่า การอนุรักษ์ดินและน้ำ การแก้ไขปัญหาน้ำเสียและมูลฝอยของชุมชน
- 2) ส่งเสริมให้มีชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนต่างๆ ในลุ่มน้ำเลยตอนบน รวมทั้งการประกวดกิจกรรมอนุรักษ์ของเยาวชน
- 3) การฝึกอบรมเยาวชน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนต่าง ๆ และขอความร่วมมือทางวิชาการจากสำนักสิ่งแวดล้อมภาค สำนักงานป่าไม้ สำนักงานพัฒนาที่ดิน สำนักงานชลประทาน รวมทั้งองค์กรเกษตรกรในลุ่มน้ำที่มีกิจกรรมทำเกษตรกรรมอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 4) ประเมินผลโครงการแบบมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มเป้าหมายกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ

8. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เยาวชนมีจิตสำนึกและมีพฤติกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและร่วมป้องกันแก้ไขปัญหาลุ่มน้ำของลุ่มน้ำ
- 2) กำลังทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถจัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน

- 3) ช่วยลดปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่คุ้มค่าและสิ้นเปลือง รวมทั้งความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งน้ำ ทรัพยากรดินและป่าไม้
- 4) ช่วยรักษาสภาพแวดล้อมของกลุ่มน้ำให้มีคุณภาพดี

3.2 โครงการอบรมผู้นำชุมชนเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. หลักการและเหตุผล

ปัญหาของกลุ่มน้ำเลยตอนบน ในเรื่องของความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีลักษณะปัญหาที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน โดยลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้นประกอบด้วย ความเสื่อมโทรมของป่าต้นน้ำลำธารบริเวณอำเภอภูหลวง การขาดแคลนน้ำใช้เนื่องจากขาดแหล่งเก็บกักน้ำผิวดิน ความเสื่อมโทรมของป่าต้นน้ำลำธารทำให้ปริมาณน้ำท่าในลุ่มน้ำไหลหลากไม่สม่ำเสมอและทำให้เกิดฝนทิ้งช่วง ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินและการทำเกษตรกรรมไม่สอดคล้องกับลักษณะดิน ปัญหามลพิษน้ำเสียจากชุมชนโดยเฉพาะในชุมชนสุขาภิบาลต่าง ๆ ตามแนวแม่น้ำเลยและแหล่งน้ำผิวดิน ส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ และมีผลต่อการใช้น้ำอุปโภคบริโภค

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นำท้องถิ่นจะได้ทราบ รวมทั้งมีความรู้ ความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะได้หาแนวทางในการควบคุมและป้องกันปัญหาที่จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในอนาคต เมื่อผู้นำชุมชนท้องถิ่นมีความรู้ต่างๆ ดังกล่าวก็จะสามารถมีบทบาทในการนำประชาชนในชุมชนระดับหมู่บ้านหรือตำบล ให้รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมและการลดปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมต่างๆ จากกิจกรรมของมนุษย์

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) เพื่อฝึกอบรมผู้นำชุมชนให้มีความรู้ในปัญหาและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งการแก้ไขมลพิษต่าง ๆ จากชุมชน
- 2) เพื่อให้ผู้นำชุมชนนำความรู้ไปใช้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม

3. พื้นที่ดำเนินโครงการ

องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่ง ในเขตอำเภอภูหลวง

4. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

ระยะเวลา 2 ปี ปีพ.ศ. 2552-2553

5. เป้าหมายของโครงการ

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครูและพระ จำนวน 100 คน

6. กิจกรรมของโครงการ

- 1) อบรมความรู้ให้แก่ผู้นำชุมชนเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น ปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรดิน และน้ำในชุมชน แนวทางการอนุรักษ์และแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม
- 2) ศึกษาดูงานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนอกสถานที่
- 3) จัดกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมแบบมีส่วนร่วมภายในชุมชน
- 4) ประเมินผลโครงการแบบมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มเป้าหมายกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ

7. งบประมาณ

ปี พ.ศ. 2552 งบประมาณ 250,000 บาท

ปี พ.ศ. 2553 งบประมาณ 50,000 บาท

8. การบริหารโครงการ

สำนักงานจังหวัดเลย ร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานอำเภอภูหลวง และองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอภูหลวง จัดอบรมหลักสูตร การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ผู้นำชุมชน

9. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ผู้นำชุมชนท้องถิ่นที่มีความรู้ความเข้าใจการแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและมลพิษสิ่งแวดล้อมมีการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและยั่งยืน
- 2) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนในลุ่มน้ำไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และรู้จักรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน
- 3) ช่วยให้มีการฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน ป่าไม้และแหล่งน้ำของลุ่มน้ำเลยตอนบน

3.3 โครงการเกษตรกรอนุรักษ์ป่าไม้และน้ำ

1. หลักการและเหตุผล

ลุ่มน้ำเลยตอนบนประสบปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม อันได้แก่การขาดแคลนน้ำใช้ ภัยแล้ง การทำลายหน้าดิน ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการเกษตรกรทำการเกษตรกรรมปราศจากวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทำให้ป่าไม้เสื่อมโทรมและทำลายแหล่งน้ำธรรมชาติ ดังนั้น จึงควรรื้อให้เกษตรกรมีความรู้เรื่องทำการเกษตรที่มีการอนุรักษ์น้ำ อันได้แก่ การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกพืชใช้น้ำน้อย การรักษาแหล่งน้ำโดยการปลูกป่ารอบพื้นที่แหล่งน้ำและการปลูกพืชคลุมดิน การใช้ขบวนการทางชีวภาพควบคุมกำจัดศัตรูพืช การลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

วิธีการที่จะรักษาสภาพป่าไม้และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้มีใช้อย่างยั่งยืนทั้งปริมาณและคุณภาพน้ำนั้นจำเป็นต้องให้เกษตรกรในลุ่มน้ำมีความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้และน้ำ และมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้และแหล่งน้ำทั้งน้ำใช้เพื่อการเกษตรและแหล่งน้ำธรรมชาติของสัตว์ป่า

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) เพื่ออบรมความรู้ให้แก่เกษตรกรในลุ่มน้ำเลยตอนบนมีความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้และแหล่งน้ำ
- 2) เพื่อดำเนินการให้เกษตรกรมีกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าและแหล่งน้ำ
- 3) เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีของลุ่มน้ำเลยตอนบน

3. พื้นที่ดำเนินงานโครงการ

องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่ง ในเขตอำเภอภูหลวง

4. ระยะเวลาดำเนินงาน

เป็นเวลา 2 ปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 – 2553

5. เป้าหมายของโครงการ

อบรมผู้นำเกษตรกรในแต่ละหมู่บ้านซึ่งมีทั้งหมด 50 หมู่บ้าน อบรมปีละ 100 คน

6. กิจกรรมของโครงการ

- 1) อบรมความรู้ให้แก่เกษตรกรในเรื่องวิธีการทำการเกษตรกรรมที่อนุรักษ์ป่าไม้และน้ำ
- 2) ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 3) ศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในเรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 4) ผลิตและจัดหาพันธุ์พืชเพื่อใช้ในการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 5) วิจัยและทดสอบด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำโดยจัดทำแปลงสาธิต
- 6) ประเมินผลแบบมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มเป้าหมายกับผู้รับผิดชอบโครงการ

7. งบประมาณ

ปี พ.ศ.2552 100,000 บาท

ปี พ.ศ.2553 100,000 บาท

8. การบริหารโครงการ

องค์กรเกษตรกรในลุ่มน้ำ จัดของบประมาณจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มาใช้ดำเนินกิจกรรมฝึกอบรมให้แก่เกษตรกร มีความรู้ความเข้าใจการอนุรักษ์ดินและน้ำ (การของบประมาณ และการสนับสนุนทางวิชาการจากสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัด หน่วยงานการศึกษา)

9. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เกษตรกรในลุ่มน้ำช่วยทำหน้าที่ในการอนุรักษ์ดินและน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) เกษตรกรดำเนินการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เกษตรของตนเอง

3.4 โครงการฟื้นฟูระบบนิเวศในพื้นที่ป่าสงวนที่เสื่อมโทรม

1. หลักการและเหตุผล

พื้นที่อำเภอกุหลอง เป็นพื้นที่ที่มีต้นน้ำลำธารอัน ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สภาพพื้นที่ป่าบริเวณนี้เป็นเขตป่าต้นน้ำลำธาร ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 ชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 ในอดีตที่ผ่านมา มีการบุกรุกพื้นที่ทำการเกษตรกรรม และการตัดไม้ไปใช้ประโยชน์และการค้า จนป่ามีสภาพเสื่อมโทรม พื้นที่ป่าไม้บริเวณนี้ควรได้รับการฟื้นฟูเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม การรักษาความชุ่มชื้นในดิน การรักษาปริมาณน้ำท่าของลุ่มน้ำซึ่งพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1 ชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 ได้แก่ ตำบลเลยวังไสย์ แก่งศรีภูมิ ห้วยสีเสียด

เนื่องจากพื้นที่ป่าไม้ของอำเภอกุหลองได้ลดลงเป็นจำนวนมาก แม้ว่าหน่วยงานของรัฐได้เร่งรัดโครงการปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและพื้นที่สาธารณประโยชน์แล้ว แต่การเพิ่มของพื้นที่ป่ายังมีที่เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้น จึงควรมีการเร่งฟื้นฟูระบบนิเวศในพื้นที่ป่าสงวนที่เสื่อมโทรมโดยการปลูกป่าแบบมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นเพื่อน้อมเกล้าถวายสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกต้นไม้ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม
- 2) เพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ 40 ของพื้นที่จังหวัดตามนโยบายป่าไม้แห่งชาติ
- 3) เพื่อรักษาความสมดุลของปริมาณน้ำท่าในลุ่มน้ำสำหรับพื้นที่ระบบนิเวศโดยรวม

3. พื้นที่ดำเนินโครงการ

พื้นที่ต้นน้ำลำธารที่ถูกบุกรุกใน ตำบลเลยวังไสย์ ตำบลแก่งศรีภูมิและตำบลห้วยสีเสียด ตำบลละ 1,000 ไร่

4. ระยะเวลาดำเนินงาน

ระยะเวลา 4 ปี เริ่มตั้งแต่ 2552 – 2555

5. เป้าหมายของโครงการ

พื้นที่ต้นน้ำลำธารใน 3 ตำบล ตำบลเลยวังไสย ตำบลแก่งศรีภูมิ ตำบลห้วย
สีเสียด

6. กิจกรรมของโครงการ

- 1) สำรวจพื้นที่ที่มีการบุกรุกป่าต้นน้ำลำธาร และป่าสงวนที่เสื่อมโทรมเพื่อกำหนดเป็นพื้นที่เป้าหมาย
- 2) สำนักงานป่าไม้จังหวัดประสานกับชุมชนร่วมกันฟื้นฟูระบบนิเวศโดยการทดแทนตามธรรมชาติ (succession) ในพื้นที่ที่มีศักยภาพ
- 3) สำนักงานป่าไม้จังหวัดประสานกับชุมชนปลูกป่า (reforestation) ในพื้นที่ที่เสื่อมโทรม โดยใช้พันธุ์ไม้ท้องถิ่นตามธรรมชาติ
- 4) ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกัน/อนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำลำธาร
- 5) ส่งเสริมการใช้หญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 6) พัฒนาแหล่งต้นน้ำลำธารโดยการสร้างฝายต้นน้ำลำธาร (check dam) เพื่อชะลอการไหลของน้ำ ดักตะกอนและเศษซากพืช

7. งบประมาณ

ปี พ.ศ. 2552	200,000	บาท	อบรม/ปลูกป่า
ปี พ.ศ. 2553	50,000	บาท	ดูแลรักษา
ปี พ.ศ. 2554	50,000	บาท	ดูแลรักษา
ปี พ.ศ. 2555	50,000	บาท	ดูแลรักษา

8. การบริหารโครงการ

สำนักงานป่าไม้จังหวัด ร่วมกับกรมอุทยาน สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนดพื้นที่ปลูกป่า การเลือกพันธุ์ไม้ และจัดหาพันธุ์ไม้ องค์การบริหารส่วนตำบลร่วมปลูกต้นไม้ รวมทั้งการบำรุงรักษา ดูแลพื้นที่ปลูก

9. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าที่เสื่อมโทรมให้คืนความสมดุลของระบบนิเวศ
- 2) เพื่อควบคุมความสมดุลปริมาณน้ำท่าในลุ่มน้ำ ลดปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง
- 3) เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรักษาป่าไม้
- 4) เพื่อช่วยในการอนุรักษ์ดินลดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน นำความอุดมสมบูรณ์มาสู่พื้นที่เกษตรกรรมบริเวณใกล้เคียง
- 5) เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ลุ่มน้ำ

3.5 โครงการป่าชุมชนประจำหมู่บ้าน

1. หลักการและเหตุผล

ปัญหาทั่วไปด้านป่าไม้ของอำเภอภูหลวง คือ การบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าเนื่องมาจากความต้องการที่ดินทำกินที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้พื้นที่ป่าลดลงและบางส่วนอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม โดยเฉพาะเขตรอยต่ออำเภอวังสะพุง ภูหลวง และภูเรือ และตำบลเลยวังไสย์ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณป่าต้นน้ำลำธาร มีการบุกรุกอย่างรุนแรงตลอดเวลา

จากสภาพที่เป็นอยู่จะเห็นได้ว่า จำเป็นต้องเพิ่มพื้นที่ป่าไม้อีกจำนวนมาก แต่ในทางปฏิบัติ การจะเพิ่มพื้นที่ป่าธรรมชาตินั้นกระทำได้ยากเพราะพื้นที่ส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนแปลงเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและชุมชนที่อยู่อาศัยกระจายตัวอยู่ในลุ่มน้ำ ดังนั้น แนวทางหนึ่งที่จะสร้างป่าเพื่อสภาพนิเวศธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี คือการส่งเสริมให้มีป่าชุมชนประจำหมู่บ้านซึ่งจะช่วยให้รักษาสภาพแวดล้อมของลุ่มน้ำและให้ประชาชนท้องถิ่นสามารถใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนในเรื่องไม้ใช้สอยและอาหารธรรมชาติหรือพืชสมุนไพรต่างๆ

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) เพื่อส่งเสริมป่าชุมชนประจำหมู่บ้านให้มีทุกหมู่บ้านในลุ่มน้ำ
- 2) เพื่อให้ประชาชนมีทรัพยากรไม้ใช้สอยและอาหารจากป่าชุมชน
- 3) เพื่อให้มีสภาพแวดล้อมธรรมชาติที่ช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศในลุ่มน้ำ และสร้างความชุ่มชื้นให้แก่ดินเพื่อให้เป็นพื้นที่นันทนาการของหมู่บ้าน

3. พื้นที่ดำเนินโครงการ

หมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอภูหลวงจำนวน 50 หมู่บ้าน

4. ระยะเวลาดำเนินงาน

ระยะเวลา 4 ปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 – 2555

5. เป้าหมายของโครงการ

- 1) พัฒนาปรับปรุงป่าชุมชนของหมู่บ้านที่มีอยู่แล้วให้คงสภาพที่อุดมสมบูรณ์
- 2) สร้างป่าชุมชนของหมู่บ้านขึ้นใหม่

6. กิจกรรมของโครงการ

- 1) จัดหาพื้นที่สาธารณะแต่ละหมู่บ้าน จัดสร้างป่าชุมชนโดยมีจุดมุ่งหมาย
 - เป็นพื้นที่ธรรมชาติเพื่อรักษาความชุ่มชื้นและระบบนิเวศวิทยา
 - เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน
 - เป็นแหล่งทรัพยากรใช้สอย ได้แก่ อาหารและไม้ใช้สอย
- 2) การปลูกป่าชุมชน โดยพันธุ์ไม้ที่ปลูกให้มีทั้งไม้ใช้สอยและใช้เป็นอาหารได้ เช่น สะเดา มะขาม ใผ่ กระถิน พุทรา มะขามเทศ ต้นไทร และควรปลูกไม้ป่าธรรมชาติผสมผสานด้วย เช่น ประดู่ ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้แดง ฯลฯ เป็นต้น และควรจัดให้มีแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่ป่าด้วย

7.งบประมาณ

ปี พ.ศ. 2552	50,000	บาท	อบรม/ปลูกป่า/ดูแลรักษา
ปี พ.ศ. 2553	50,000	บาท	กิจกรรมดูแลรักษา
ปี พ.ศ. 2554	50,000	บาท	กิจกรรมดูแลรักษา
ปี พ.ศ. 2555	50,000	บาท	กิจกรรมดูแลรักษา

8. การบริหารโครงการ

องค์การบริหารส่วนตำบลจัดของงบประมาณจากสำนักงานป่าไม้จังหวัด ศูนย์เพาะชำกล้าไม้ และจัดหางบประมาณท้องถิ่นสมทบจากการปลูกป่าในพื้นที่สาธารณะของหมู่บ้านและขอสนับสนุนพันธุ์ไม้ป่าธรรมชาติท้องถิ่นจากสำนักงานป่าไม้นามาปลูกร่วมกับไม้ใช้สอย และไม้ผลที่ชาวบ้านปลูก และในการใช้ทรัพยากรจากป่าชุมชนสาธารณะกรรมการหมู่บ้านควบคุมการใช้ประโยชน์และคอยดูแลบำรุงรักษาป่าชุมชน

9.ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) การเพิ่มพื้นที่ป่าในกลุ่มเลยตอนบน ช่วยให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีและช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำของชุมชนท้องถิ่น
- 2) ประชาชนท้องถิ่นจะสามารถใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนในการดำรงชีพ ใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของหมู่บ้าน (พื้นที่นันทนาการ) อันเป็นการสร้างสุขภาพจิตที่ดีให้แก่ประชาชนท้องถิ่น

- 3) เพิ่มพื้นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า เช่น นก ซึ่งจะมีส่วนช่วยรักษาสมดุลของธรรมชาติ เช่น การกำจัดแมลงศัตรูพืช
- 4) เป็นแหล่งธรรมชาติศึกษาของเยาวชนในหมู่บ้าน
- 5) ส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ของกลุ่มน้ำ

3.6 โครงการรณรงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการรักษาความสะอาดและการจัดการมลพิษของชุมชน

1. หลักการและเหตุผล

การเพิ่มขึ้นของประชากรตลอดจนกิจกรรมพัฒนาต่างๆ ได้ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของปริมาณมูลฝอยมากขึ้น โดยชนิดของมูลฝอยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันไม่ใช่วัสดุธรรมชาติเพียงอย่างเดียว แต่เป็นมูลฝอยที่กำจัดได้ยากขึ้น เช่น โฟม พลาสติก เป็นต้น รวมทั้งอาจมีมูลฝอยอันตรายประเภทอื่น ๆ เช่น หลอดไฟฟ้า ถ่านไฟฉายที่เสื่อมคุณภาพ ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้ในครัวเรือน เช่น กระป๋องสารกำจัดแมลง เป็นต้น มูลฝอยจากชุมชนเหล่านี้หากนำไปกำจัดโดยไม่ถูกหลักสุขาภิบาล อาจทำให้เกิดปัญหามลพิษตามมา เช่น กลิ่นเหม็น แมลงที่เป็นพาหะนำโรค อากาศเสีย การปนเปื้อนของสารเคมีในแหล่งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน รวมทั้งการเกิดทัศนยะจาด ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน

แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น คือ การให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนถึงวิธีการจัดการมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดการมลพิษในรูปแบบต่างๆ ด้วย

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอันตรายและผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากมูลฝอย และมลพิษของชุมชนในด้านอื่นๆ
- 2) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอย
- 3) เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าโดยนำของที่ยังใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้ใหม่

3. พื้นที่ดำเนินโครงการ

องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่ง ในอำเภอภูหลวง

4. ระยะเวลาดำเนินงาน

เป็นระยะเวลา 2 ปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 — 2553

5. เป้าหมายของโครงการ

ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

6. กิจกรรมโครงการ

- 1) สัมมนาระดมความคิดเห็นและรวบรวมปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน
- 2) นำเสนอปัญหา ข้อคิดเห็นและจัดทำแผนโครงการแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบล ภาครัฐและเอกชน ที่ประชาชนจะสามารถมีส่วนร่วมได้
- 3) ประชาสัมพันธ์โดยใช้โปสเตอร์ และวีดีทัศน์ รวมทั้งบทความในสื่อมวลชนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนทั่วไปและเยาวชนในโรงเรียน ทราบถึงปัญหาการจัดการมูลฝอยในท้องถิ่น
- 4) ประชาสัมพันธ์โดยใช้โปสเตอร์ และวีดีทัศน์ รวมทั้งบทความในสื่อมวลชนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนทั่วไปและเยาวชนในโรงเรียน เข้าใจถึงผลกระทบของการกำจัดมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง
- 5) ณรงค์ให้มีการแยกมูลฝอยออกเป็นประเภทต่างๆ ก่อนนำไปทิ้ง
- 6) จัดประกวดสิ่งประดิษฐ์จากเศษวัสดุเหลือใช้ เพื่อส่งเสริมให้มีการนำกลับมาใช้ใหม่
- 7) ประเมินผลโครงการแบบมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มเป้าหมายกับผู้รับผิดชอบโครงการ

7. งบประมาณ

ปี พ.ศ. 2552 งบประมาณ 50,000 บาท

ปี พ.ศ. 2553 งบประมาณ 50,000 บาท

8. การบริหารโครงการ

1) สำนักงานจังหวัดเลย ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ประสานงานขอรับการสนับสนุนโปสเตอร์ วีดีทัศน์ เพื่อนำเสนอปัญหาเกี่ยวกับมูลฝอย ผลกระทบที่เกิดจากการกำจัดไม่ถูกวิธี และอันตรายจากมูลฝอยที่มีพิษ เพื่อใช้เผยแพร่ความรู้

8.2 สำนักงานจังหวัดเลยประสานหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล เช่น การคัดแยกมูลฝอย การประกวดสิ่งประดิษฐ์จากสิ่งเหลือใช้ การจัดตั้งธนาคารขยะ เป็นต้น

3) สำนักงานจังหวัด ประสานงานให้ความร่วมมือ / ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณแก่หน่วยงานภาคเอกชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชนในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหามูลฝอย

9. ผลประโยชน์ที่ได้รับ

- 1) ประชาชนและเยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจและมีความร่วมมือในการจัดการมูลฝอยอย่างถูกต้องสุขาภิบาล
- 2) ลดปริมาณมูลฝอยที่จะเกิดขึ้นภายในชุมชน
- 3) เกิดสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่น่าสนใจ และอาจสามารถพัฒนาการผลิตในเชิงพาณิชย์ได้
- 4) เครือข่ายความร่วมมือในการลดปัญหามูลฝอยทั้งภาครัฐและเอกชน